

Initiatieven Overzicht

Circulaire Klimaatinstallaties

Opgesteld op basis van input aangeleverd
door de initiatiefhouders, juni '25

Productgroep Circulaire Klimaatinstallaties

Colofon

Projectnaam	Initiatieven Overzicht Circulaire Klimaatinstallaties
Datum	09-07-2025
Status	Definitief
Versienummer	D1.0
Gezamenlijk initiatief	Circulaire Maakindustrie Circulaire Bouweconomie
Productgroep	Circulaire Klimaatinstallaties
Productgroep leden	Atze Boerstra (TU-Delft) - voorzitter Martijn Kerssen (OostNL) Ruben Zonnevrijle (DGBC) Thomas Wellink (RVO) - secretaris

Inhoud

—1
Colofon—2
Inleiding—4

Analyse—5

1	Circolektra & Circopomp—7
2	Brancheplan Verpakkingen—8
3	Zonwering Blue-Beez—9
4	Impact van installaties (in nieuwbouw utiliteit)—10
5	MOOI Circulaire Klimaatinstallaties—11
6	Project Witte Vlekken Installaties—12
7	DigiGO beleidsmaatregel 10—13
8	Werkgroep Transitieteam Circulaire Bouweconomie—14
9	Productgroep Analyse Klimaatinstallaties—15
10	DigiGO Circulaire Klimaatinstallaties—16
11	PvE Frisse Scholen—17
12	ISSO-rapport Circulair Installeren—18
	

Inleiding

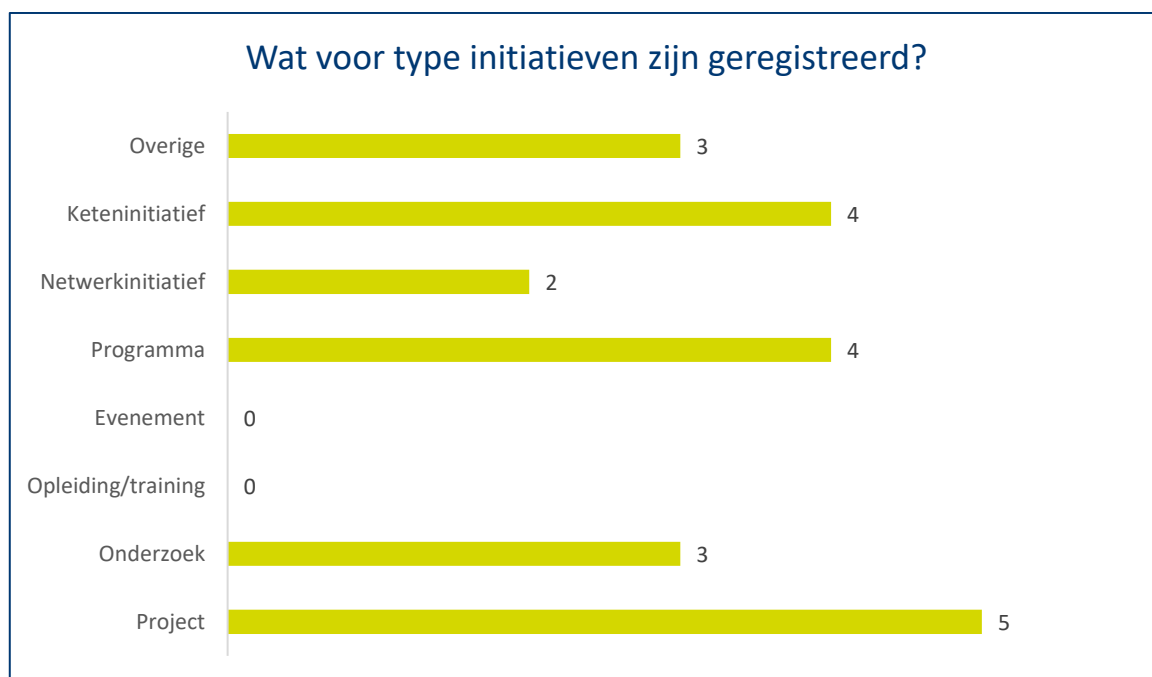
Er wordt veel gedaan op het gebied van circulaire klimaatinstallaties, en dat is goed nieuws. In Nederland werken diverse partijen aan oplossingen die de weg vrijmaken voor meer circulaire installaties en het vergroten van de leveringszekerheid. Binnen de circulaire bouwconomie en maakindustrie is een **routekaart richting 2030** opgesteld, waarin zowel bestaande als ontbrekende actielijnen zijn opgenomen.

Om het overzicht actueel en compleet te houden heeft de productgroep Circulaire Klimaatinstallaties gevraagd om op basis van een online vragenlijst aan te geven waar

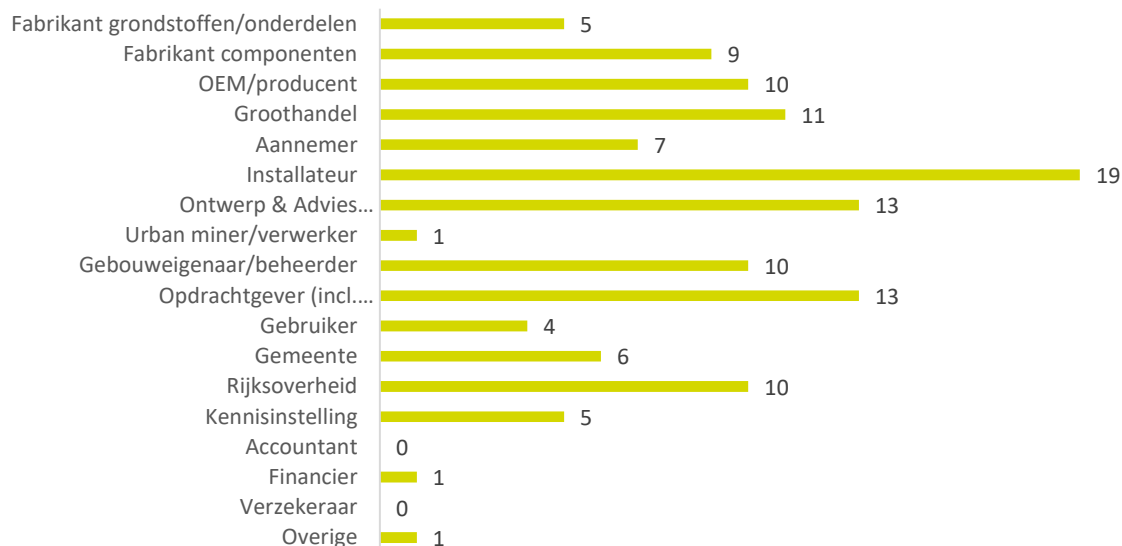
Analyse

Op basis van de vragenlijst hebben 20 initiatieven zich geregistreerd voor de opmaak van deze publicatie. Dit geeft is een greep uit de initiatieven die actief zijn rondom circulaire klimaatinstallaties. Op de 20 initiatieven zijn een drietal korte analyses gedaan. Deze geven een beperkt, maar wel eerste inzicht op de vraag:

- Wat voor type initiatieven zijn geregistreerd?
- Welke doelgroepen er zijn betrokken bij de initiatieven?
- Aan welke circulaire strategieën dragen de initiatieven bij?

Welke doelgroepen zijn betrokken bij de initiatieven?

1 Circolektra & Circopomp

Korte omschrijving

De platformen vormen de circulaire samenwerking tussen fabrikanten, groothandels, installatiebedrijven, netwerkbeheerders, paneelbouwers, overheidsinstellingen en andere professionele organisaties, die gezamenlijk inzetten op de inzameling en circulaire verwerking van oude W en E materialen

Organisatie

Circospin

Type initiatief

Keteninitiatief

Bijdrage aan circulaire strategieën

- × Narrowing the loop
- ✓ Slowing the loop
- ✓ Closing the loop
- ✓ Versterken van de leveringszekerheid

Fase

Lopend

2 Brancheplan Verpakkingen

Korte omschrijving

Verminderen, verduurzamen en hoogwaardig hergebruik stimuleren van verpakkingen in de installatiebranche

Organisatie

Brancheplan Verpakkingen/Techniek Nederland

Type initiatief

Keteninitiatief

Bijdrage aan circulaire strategieën

- ✓ Narrowing the loop
- ✓ Slowing the loop
- ✓ Closing the loop
- * Versterken van de leveringszekerheid

Fase

In afronding en mogelijke doorstart

Start- en einddatum

3 Zonwering Blue-Beez

Korte omschrijving

Passieve zonwering (verkoeling), regenwateropslag (regenwater gebruik) en schutting (privacy) in één circulair en duurzaam buitenmeubel.

Wij hebben een multifunctioneel tuinmeubel dat ervoor zorgt dat airco's minder/niet nodig zijn (energie-, CO2- en kostenreductie) en daarnaast wordt bijgedragen aan drinkwaterbesparing, biodiversiteit, wooncomfort, veiligheid en leefbaarheid. Het meubel is ontworpen vanuit circulair gedachtegoed: 1) alle onderdelen zijn losmaakbaar wat ervoor zorgt dat materialen na levens- of gebruiksduur zuiver terug kunnen in de keten, 2) doordat het meubel de-/rem

4 Impact van installaties (in nieuwbouw utiliteit)

Korte omschrijving

We doen onderzoek naar de impact van installatietechniek bij nieuwbouw van utiliteit. We ontwikkelen een methode om de werkelijke impact van installatietechniek beter te beschouwen dan een spend-based of MPG gebaseerde impact.

Spend-based is te grof voor de diversiteit van gebouwen en installaties. Daarnaast bevat de MPG qua. scope niet alle installaties in een gebouw. Tevens missen er nog milieukaarten in de NMD of zijn het cat 3. kaarten die op basis van een GBO/BVO

5 MOOI Circulaire Klimaatinstallaties

Korte omschrijving

Circulaire Klimaatinstallaties is een meerjarig MOOI-project waarin 18 organisaties samenwerken aan de ontwikkeling van circulaire klimaatinstallaties, met als doel de milieu-impact van installaties aanzienlijk te verminderen. Het onderzoeksprogramma loopt tot juni 2027.

Organisatie

o.a. TNO in breder samenwerkingsverband

6 Project Witte Vlekken Installaties

Korte omschrijving

Het programma Witte Vlekken van Stichting NMD is gericht op het aanvullen van ontbrekende milieudata in de Nationale Milieudatabase (NMD), zodat milieuprestaties van bouwwerken beter berekend kunnen worden. Via een vergoedingsregeling worden fabrikanten en leveranciers gestimuleerd om LCA-data van bouwproducten aan te leveren. De focus ligt op veelgebruikte, impactvolle en praktisch toepasbare producten. Daarnaast bevordert het programma samenwerking tussen overheid en markt, ondersteunt het de sector met voorlichting en begeleiding, en draagt het bij aan een eerlijk speelveld en de transitie naar circul

7 DigiGO beleidsmaatregel 10

Korte omschrijving

Het initiatief stelt gebruikers van NMD milieudata in staat om de milieudata op basis van ETIM classificatie op te vragen/ ontsluiten. Hierdoor is het eenvoudiger om de ETIM classificatie in het ontwerp/bestek te koppelen aan de gegevens over milieu-impact en zo snel de juiste keuze te kunnen maken.

Organisatie

DigiGO

Type initiatief

</

8 Werkgroep Transitieteam Circulaire Bouweconomie

Korte omschrijving

Het toewerken naar meer robuuste en repareerbare (klimaat-)installaties, simpeler en met een (veel) langere levensduur die voldoen aan de gevraagde functionaliteit en gebruikswensen. Met als focusgebied hoogwaardig hergebruik en minder energie en grondstofgebruik door minder overgedimensioneerde installaties.

Project 1: Belemmerende normering en regelgeving, met name door diverse normbladen en waarborgen vanuit priva

9 Productgroep Analyse Klimaatinstallaties

Korte omschrijving

Productgroepanalyse (PGA) Klimaatinstallaties is onderdeel van het Werkprogramma Monitoring en Sturing Circulaire Economie. Dit programma is tot stand gekomen in overleg met de acht kennisinstellingen die in 2022 in het werkprogramma Monitoring en Sturing Circulaire Economie hebben geparticipeerd, namelijk CBS, CPB, CML, RVO, RIVM, RWS, TNO en de UU. Naast het ontwikkelen en borgen van de kennisbasis voor CE-beleid op de lange termijn, werkt het werkprogramma toe naar inhoudelijk bijdrages voor de Integrale CE Rapportages (ICER). De scope van deze productgroep omvat de opwekking, distributie en afgifte

10 DigiGO Circulaire Klimaatinstallaties

Korte omschrijving

1. Via een API of ander makkelijke, openbaar toegankelijke manier Milieudata beschikbaar stellen waarmee gebruikers data kunnen inzien op basis waarvan zij (vroeg) in het ontwerpproces kunnen (bij)sturen op de milieuprestatie.

2. De mogelijkheid creëren dat producten of samenstellingen van producten op basis van de bouwsteen cq. het decompositieniveau ETIM gevonden en gebruikt kunnen worden binnen de NMD.

11 PvE Frisse Scholen

Korte omschrijving

Programma van Eisen Frisse Scholen, update 2025.

Doel is een gezond binnenklimaat in primair en voortgezet onderwijsgebouwen. Het PvE Frisse Scholen bestaat sinds 2010, wordt veel toegepast in onderwijshuisvesting en ondergaat nu haar 4e update.

Daarbij wordt vooral bovenwettelijk gestuurd op vijf thema's: Energie, Lucht, Temperatuur, Licht en Geluid. De update voorziet

12 ISSO-rapport Circulair Installeren

Korte omschrijving

Dit rapport heeft tot doel om circulaire installatietechnieken beter toepasbaar te maken in praktijk, beleid en onderwijs. Het biedt professionals, beleidsmakers en opleiders duidelijkheid over wat circulair installeren inhoudt, en wat ervoor nodig is om dit structureel en opschaalbaar te maken. Daarmee vormt het rapport een brug tussen innovatie en implementatie.

Het rapport:

- geeft inzicht in relevante ontwikkelingen

13 Refurbished van (onderdelen voor) klimaat installaties

Korte omschrijving

Wij refurbishen al vele jaren onderdelen voor klimaatinstallaties en zijn recent ook begonnen met het refurbishen van complete klimaatinstallaties en installatie pakketten gericht op het verlengen van de levensduur van klimaatinstallaties.

Organisatie

Jurrenco BV / REWIND fans & electronics BV

14 Hergebruik Ketentrack Luchtkanalen

Korte omschrijving

Hergebruik van luchtkanalen bevorderen door het opzetten van een hergebruik structuur met afzetmarkt met de keten

Organisatie

Maaklos

Type initiatief

15 Circulair Onderhoud Gebouwinstallaties

Korte omschrijving

In vervolg op een eerste verkenning in 2023 is in 2024 in opdracht van RVB/TVVL de methodiek om de circulariteit van aanbiedingen voor onderhoud en beheer van luchtinstallaties objectief te kunnen beoordelen verder ontwikkeld en gepubliceerd in ISSO-rapport 110931: Sturen op circulair beheer en onderhoud.

De stuurgroep is van mening dat er nu een praktisch toepasbare methodiek ligt en dat deze in

16 Circulaire luchtkanalen

Korte omschrijving

De keten van luchtkanalen heeft de ambitie om hergebruik van luchtkanalen te faciliteren. Daarvoor moet de keten samenwerken om te komen tot een hergebruik systeem. De genoemde partners werken toe naar enkele pilots om dit uit te proberen.

Organisatie

OostNL

17 PvE Circulaire Installaties Utiliteit

Korte omschrijving

Uitwerking van concrete eisen op het gebied van circulaire installaties die uitgevraagd kunnen worden maar die door uitvoerend partij ook praktisch toepasbaar zijn. Het gaat daarbij om een uitwerking naar drie klassen (A, B, C) voor

1. Klimaatinstallaties
2. Sanitaire installaties
3. Elektrotechnische installaties
4. Algemene circulaire principes

18 PvE Circulaire Installaties Woningbouw

Korte omschrijving

Er wordt gericht op circulaire (klimaat)installaties in bestaande woningen, afgestemd op het inkoopproces van woningcorporaties. Het PvE biedt een raamwerk met principes en methodieken, vooral bedoeld als basis waarmee woningcorporaties samen met ketenpartners het thema concreet kunnen maken beleid, lange termijn afspraken en projecten.

Ontwikkeling

19 Systeemstandaarden klimaatinstallaties

Korte omschrijving

Onder het uitvoeringsprogramma van Circonnect onder de Circulaire Maakindustrie valt het project Circulaire prestatie-eisen voor klimaatinstallaties op systeemniveau. Er wordt toegewerk naar een eerste 'minimal viable product': uitgewerkte eisen voor aspecten die zorgen voor een circulair ontwikkeld systeem. Speciale aandacht gaat naar losmaakbaarheid, adaptief vermogen, levensduurverlenging en hergebruik en hergebruikpotentie.

20 Buyer Group Circulaire Klimaatinstallaties

Korte omschrijving

Vanuit de Buyer Group wordt vooral onderzocht "hoe" je circulaire klimaatinstallaties of het onderhoud hiervan kunt inkopen als aanbestedende dienst. De praktijkervaringen vanuit de markt en aanbestedende diensten vormen de basis om uiteindelijk een gezamenlijke marktvisie en inkoopstrategie te formuleren. Tevens gaan, wanneer voornoemde ontwikkeld is, een aantal aanbested

CIRCULAIRE
MAAKINDUSTRIE

SAMEN AAN DE SLAG VOOR EEN CIRCULAIRE MAAKINDUSTRIE

VAN AMBITIE —→ NAAR PRAKTIJK